ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI, sniegti 2009. gada 10. decembrī[1]

1. Padomes Direktīvas 2003/86/EK[2] mērķis ir paredzēt nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā. Vienu nosacījumu, kuru dalībvalsts var noteikt gadījumā, ja ģimenes loceklis iesniedz pieteikumu par apvienošanos ar šādu pastāvīgo iedzīvotāju, ir nodrošināt pierādījumus stabiliem un regulāriem ienākumiem, lai uzturētu ģimeni, "neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu".

2. Pamata tiesvedība attiecas uz Marokas pilsones pieteikumu par apvienošanos ar savu vīru — arī Marokas pilsoni, kurš ir likumīgi uzturējies Nīderlandē kopš 1970. gada un ar kuru viņa ir noslēgusi laulību 1972. gadā. Dzīvesbiedram ir stabili un regulāri ienākumi, kas ir pietiekami, lai segtu vispārēji nepieciešamos iztikas izdevumus, bet ne tādi, lai viņš nebūtu tiesīgs izmantot noteiktu veidu palīdzību. Šajā kontekstā *Raad van State* (Valsts padome) lūdz detalizētākas vadlīnijas par "sociālās palīdzības sistēmas izmantošanas" kritēriju un jautā, vai ar Direktīvu ir atļauts nodalījums atkarībā no tā, vai ģimenes attiecības ir radušās pirms vai pēc personas, kas uzturas dalībvalstī, ierašanās dalībvalstī.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 2003/86

3. Direktīvas preambulā tostarp:

— otrajā apsvērumā ir uzsvērts pienākums aizsargāt ģimeni un ievērot ģimenes dzīves tiesības, kas ir īpaši atzīti Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā;

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīva par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003 L 251, 12. lpp. ; turpmāk tekstā — "Direktīva"). To nepiemēro Dānijā, Īrijā un Apvienotajā Karalistē (skat. preambulas septiņpadsmito un astoņpadsmito apsvērumu).

— trešajā apsvērumā izdarīta atsauce uz Eiropadomes 1999. gada 15. un 16. oktobra īpašajām sanāksmēm Tamperē un Lākenā, kurās tika noteikts, ka Eiropas Savienībai jānodrošina taisnīga attieksme pret trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas dalībvalstu teritorijā, un, izmantojot vēl spēcīgāku integrācijas politiku, jācenšas piešķirt tiem tiesības un pienākumus, kas līdzvērtīgi Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām un pienākumiem.

— piektajā apsvērumā apstiprināts, ka dalībvalstis īsteno šīs direktīvas noteikumus bez diskriminācijas, pamatojoties uz dzimumu, rasi, ādas krāsu, etnisko vai sociālo izcelsmi, ģenētiskajām īpašībām, valodu, reliģiju vai ticību, politiskajiem vai citiem uzskatiem, piederību nacionālajai minoritātei, veiksmi, dzimšanu, invaliditāti, vecumu vai seksuālo orientāciju.

— sestajā apsvērumā izdarīta atsauce uz ģimenes aizsardzību, lai nodibinātu vai saglabātu ģimenes dzīvi, pamatojoties uz vienotiem kritērijiem, lai noteiktu materiālos nosacījumus ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai.

— astotajā apsvērumā teikts, ka jānosaka labvēlīgāki nosacijumi ģimenes atkalapvienošanās tiesību īstenošanai, ņemot vērā iemeslus, kuru dēļ bēgļi bijuši spiesti pamest savu valsti un kuru dēļ viņi nevar dzīvot parastu dzīvi šajā valstī.

— vienpadsmitajā apsvērumā apstiprināts, ka tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos jāizpilda, pienācīgi ievērojot dalībvalstu atzītās vērtības un principus.

4. Saskaņā ar direktīvas 2. panta d) punktu ""ģimenes atkalapvienošanās" ir trešās valsts pilsoņa, kas likumīgi uzturas dalībvalstī, ģimenes locekļu ieceļošana un uzturēšanās šajā dalībvalstī, lai saglabātu ģimeni, neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības rodas pirms vai pēc iedzīvotāja ieceļošanas šajā valstī". Šajā gadījumā saskaņā ar 2. panta c) punktu pastāvīgais iedzīvotājs tiek dēvēts par "apgādnieku".

5. Direktīvas 3. panta 5. punktā teikts, ka direktīva neskar dalībvalstu iespējas pieņemt vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus.

6. Direktīvas 4. panta 1. punktā paredzēts:

"Saskaņā ar šo direktīvu un ievērojot IV nodaļā izklāstītos noteikumus, kā arī 16. pantu dalībvalstis atļauj šādu ģimenes locekļu iebraukšanu un uzturēšanos:

a) apgādnieka laulātais;

[..]."

7. Direktīvas IV nodaļa ietver 6.–8. pantu. 6. pants, kas tieši neattiecas uz izskatāmo lietu, atļauj dalībvalstīm atsaukt vai nepiešķirt uzturēšanās atļauju ģimenes loceklim, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības vai valsts drošības, vai sabiedrības veselības apsvērumiem pēc tam, kad ņemti vērā 17. pantā uzskatītie apsvērumi par izdarītā pārkāpuma veidu un nopietnību vai izraisīto apdraudējumu.

8. 7. panta 1. punktā paredzēts, ka, ja iesniegts pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos, atbilstošā dalībvalsts var pieprasīt pierādījumus, ka apgādniekam ir: a) pajumte, kas uzskatāma par normālu un kas atbilst vispārējiem higiēnas un drošības standartiem, b) apdrošināšana slimības gadījumiem visai ģimenei un

"c) stabili un pastāvīgi ienākumi, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu. Dalībvalstis novērtē minētos ienākumus atkarībā no to veida un pastāvīguma, un var ņemt vērā valsts minimālo algu un pensiju līmeni, kā arī ģimenes locekļu skaitu."

9. Direktīvas 7. panta 2. punktā dalībvalstīm atļauts pieprasīt integrācijas pasākumu ievērošanu, un 8. pantā tām atļauts apgādniekam izvirzīt prasību, lai apgādnieks būtu likumīgi uzturējies dalībvalstī noteiktu laika periodu. Arī šie nosacījumi neattiecas uz izskatāmo lietu.

10. Direktīvas V nodaļa satur speciālus un labvēlīgākus nosacījumus attiecībā uz bēgļu ģimeņu atkalapvienošanos, kuru atzīst dalībvalsts, kas netieši attiecas uz izskatāmo lietu. Saskaņā ar direktīvas 9. panta 2. punktu

dalībvalstis var paredzēt, ka šīs nodaļas piemērošanas jomu izmanto vienīgi bēgļiem, kuru ģimenes attiecības ir uzsāktas pirms ieceļošanas. Saskaņā ar 12. panta 1. punktu tās nevar pieprasīt, lai bēglis atbilstu prasībām, kas izvirzītas 7. pantā, lai gan tās var pieprasīt, lai bēgļi ievērotu nosacījumus, kas paredzēti 7. panta 1. punktā, ja pieteikums par ģimenes atkalapvienošanos nav iesniegts trīs mēnešu laikā pēc bēgļa statusa piešķiršanas.

12. Šīs pašas nodaļas 17. pantā noteikts:

"Dalībvalstis pienācīgi ņem vērā personas ģimenes attiecību veidu un pastāvību, viņa uzturēšanās laiku dalībvalstī un par ģimenes, kultūras vai sociālo saišu esamību ar savu izcelsmes valsti, ja pieteikumu noraida, atsauc vai atsaka pagarināt uzturēšanās atļauju, vai lemj par apgādnieka un viņa ģimenes locekļu izraidīšanu no valsts."

11. VII nodaļas, kas attiecas uz sodiem un atlīdzināšanu, 16. pantā dalībvalstij atļauts atteikt, atsaukt vai atteikties atjaunot uzturēšanās atļauju ģimenes loceklim uz vairākiem pamatiem, galvenokārt tad, kad ģimenes attiecības nav patiesas vai Direktīvā noteiktie nosacījumi nav vai vairs nav ievēroti. Īpaši šajā gadījumā 16. panta 1. punkta a) apakšpunkta otrajā ievilkumā paredzēts:

"Ja, atjaunojot uzturēšanās atļauju, apgādniekam nav pietiekamu ienākumu, neizmantojot dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas līdzekļus kā noteikts 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā, dalībvalsts ņem vērā ģimenes locekļu ieguldījumu mājsaimniecības ienākumos."

Nīderlandes tiesību akti

13. Ārvalstnieku tiesības uzturēties Nīderlandē tiek it īpaši regulētas ar *Vreemdelingenwet* 2000 (Likums par ārvalstniekiem) (turpmāk tekstā — "*Vw* 2000") un *Vreemdelingenbesluit* 2000 (2000. gada Dekrēts par ārvalstniekiem, turpmāk tekstā — "*Vb* 2000"). Pretēji Kopienas tiesību aktiem Nīderlandes tiesību aktos tiek nošķirtas tiesības uz ģimenes atkalapvienošanos no tiesībām dibināt ģimeni.

14. *Vw* 2000 3. nodaļa attiecas uz uzturēšanās atļaujām. Dažāda veida uzturēšanās

atļaujas tiek izsniegtas it īpaši noteiktiem un neierobežotiem periodiem, bēgļiem un citiem. 14. panta 2. punktā precizēts, ka uzturēšanās atļauja tiek piešķirta atbilstoši ierobežojumiem, kas saistīti ar mērķi, kādēļ tā tiek piešķirta saskaņā ar vispārējo administratīvo regulējumu. Atbilstošie mērķi saskaņā ar 15. pantu ietver ģimenes atkalapvienošanos un ģimenes dibināšanu. Saskaņā ar 16. panta 1. punkta c) apakšpunktu pieteikums par termiņuzturēšanās atļaujas piešķiršanu var tikt noraidīts, ja ārvalstniekam vai personai, ar kuru viņš vai viņa vēlas dzīvot kopā, nav neatkarīgu, pastāvīgu un pietiekamu ienākumu.

15. Ar grozījumiem, kas stājās spēkā 2005. gada 3. oktobrī nolūkā panākt tā atbilstību Direktīvas prasībām, *Vb* 2000 satur šādus atbilstošos noteikumus.

16. Saskaņā ar 1.1. panta r) punktu "ģimenes dibināšana" nozīmē "ģimenes atkalapvienošanos ar laulāto, reģistrēto dzīvesbiedru vai nereģistrēto dzīvesbiedru, ciktāl ģimenes attiecības ir radušās laikā, kad pamata dzīvesvieta attiecīgajai personai [3] bija Nīderlande".

3 — Proti, "persona, ar kuru ārvalstnieks vēlas dzīvot" *Vw* 2000 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā. Saskaņā ar *Vb* 2000 3.15. panta viņš vai viņa var būt Nīderlandes pilsonis vai ārvalstnieks, kuram ir pastāvīgā uzturēšanās atļauja. Pēdējais minētais atbilst "apgādnieka" jēdzienam direktīvā.

"Ģimenes apvienošanās" pati par sevi nav definēta.

17. Saskaņā ar 3.13. un 3.14 pantu termiņuzturēšanās atļauja ģimenes dibināšanai vai ģimenes atkalapvienošanai ir jāizsniedz atbilstoši nosacījumiem, kas saistīti ar šo mērķi dažiem noteiktiem attiecīgās personas ģimenes locekļiem (ietverot laulāto), ja ir izpildīti nosacījumi, kas paredzēti no 3.16. panta līdz 3.22. pantam. Izskatāmajā lietā ir apskatāms 3.22. pants.

18. Saskaņā ar 3.22. panta 1. punktu uzturēšanās atļauju piešķir, ja attiecīgajai personai ir ilgstoši un neatkarīgi neto ienākumi, kā tas noteikts 3.74. panta a. punktā. Tomēr saskaņā ar 3.22. panta 2. punktu ģimenes dibināšanas gadījumā, "atkāpjoties no 1. punkta", šim ienākumu līmenim ir jābūt vienādam ar vismaz 120 % no minimālās algas, ietverot atvaļinājuma pabalstu.

19. Lai gan tas neattiecas tieši uz apstākļiem, kādi pastāvēja pamattiesvedības faktisko apstākļu iestāšanās laikā, var atzīmēt, ka, atkāpjoties no 1. un 2. punkta, 3.22. panta 3. punktā paredzēts, ka uzturēšanās atļauju piešķir arī tad, ja attiecīgā persona ir vecāka

par 65 gadiem vai cieš no pilnīgas vai daļējas darbnespējas, tādējādi šādos apstākļos nav jāņem vērā ienākumu prasība[4]. Atbilstoši 3.22. panta 4. punktam šī prasība nav jāņem vērā arī tad, ja ģimenes locekļu pieteikums, lai atkalapvienotos ar bēgli, nav iesniegts trīs mēnešus pēc bēgļa statusa piešķiršanas.

20. Saskaņā ar 3.74. panta, kurā definēta 3.22. panta 1. daļas a. punktā minētā ienākumu prasība, *Vw* 2000 16. panta 1. daļas c. punktā minētie iztikas līdzekļi ir pietiekami, ja neto ienākumi ir tostarp vienādi ar a) likumā paredzēto palīdzības kritēriju, ietverot atvaļinājuma pabalstu attiecībā uz attiecīgo kategoriju (cilvēki, kas dzīvo vieni paši, vientuļi vecāki vai precēti pāri), vai d) ģimenes dibināšanas gadījumā 120 % no minimālās algas, ietverot atvaļinājuma pabalstu.

21. Palīdzības kritērijs atbilstoši 3.74. panta a. punktam ir tas pats, kas *Wet werk en bijstand* (Darba un sociālās palīdzības likums; turpmāk tekstā — "*Wwb*") regulē "vispārējo palīdzību". 21. pantā minētais, kas ietverts šī likuma 3. nodaļā, ir viena no normām, kurā teikts "palīdzības kritērijus" — ienākumu līmeni, zemāk par kuru personai pienākas vispārēja palīdzība. Turklāt *Wwb* 4. nodaļā, proti, 35. panta 1. punktā paredzēta pārejoša "speciālā palīdzība", kuru pašvaldībām jānodrošina tādiem pieprasītājiem, kuru rīcībā nav pietiekamu līdzekļu, lai segtu "nepieciešamos iztikas izdevumus, kas radušies saistībā ar ārkārtējiem apstākļiem".

22. Rīkojumā par prejudiciālā jautājuma uzdošanu norādīts, ka atbilstošais likumā noteiktais kritērijs palīdzības piešķiršanai toreizējos faktiskajos apstākļos bija EUR 1 207,91 mēnesī un piemērojamais ienākumu līmenis ģimenes dibināšanas gadījumā (120 % no minimālās algas) bija EUR 1 441,44[5].

Lietas apstākļi, procedūra un jautājumi

23. Rimū Šakrū [*Rhimou Chakroun*], prasītāja pamata tiesvedībā, ir dzimusi 1948. gadā un ir Marokas pilsone. Viņa 1972. gadā stājās laulībā ar Šakrū kungu [*Chakroun*], kas ir dzimis 1944. gada 1. jūlijā un kurš arī ir Marokas pilsonis.

4 — Skat. arī 3.28. panta 4. punktu, saskaņā ar kuru pieteikumu nevar noraidīt, balstoties uz *Vw* 2000 16. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ja persona, ar kuru ārvalstnieks vēlas dzīvot, ir 65 vai vairāk gadu veca vai darbnespējīga.

5 — Salīdzinot ar attiecīgajiem Nīderlandes tiesību aktiem, šķiet, ka šie skaitļi nav par neto ienākumu un ka ar likumu noteiktais kritērijs palīdzības piešķiršanai atbilst neto minimālajai mēnešalgai, kas konkretizēta *Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag* (Likums par minimālo algu un minimālo atvaļinājuma pabalstu) kā bruto summa.

24. Šakrū kungs ir uzturējies Nīderlandē kopš 1970. gada 21. decembra, un viņam ir pastāvīgā uzturēšanās atļauja kopš 1975. gada. Kopš 2005. gada jūlija viņš ir saņēmis bezdarbnieka pabalstu, kas, ja nemainīsies apstākļi, turpināsies līdz 2010. gada jūlijam. Netiek apstrīdēts, ka attiecīgais pabalsts, kas tika izmaksāts tādēļ, ka Šakrū kungs ir maksājis apdrošināšanu bezdarba gadījumam, kamēr viņš bija nodarbināts, nav "sociālā palīdzība", kas liegtu viņa sievai viņam pievienoties, atbilstoši Nīderlandes tiesiskajiem aktiem, ar ko īsteno direktīvu.

25. Pēc laulību noslēgšanas R. Šakrū turpināja dzīvot Marokā, taču 2006. gada 10. martā viņa Nīderlandes vēstniecībā Rabatā [*Rabat*] iesniedza pieteikumu pagaidu uzturēšanās atļaujas saņemšanai[6], lai dzīvotu kopā ar savu laulāto.

26. Ar 2006. gada 17. jūlija lēmumu (par kuru iesniegtais iebildums tika noraidīts 2007. gada 21. februārī) Nīderlandes Ārlietu ministrs noraidīja pieteikumu, pamatojot ar to, kad attiecīgajā periodā laulātā bezdarbnieka pabalsts bija tikai EUR 1 322,73 pēc nodokļiem mēnesī, ieskaitot atvaļinājuma pabalstu, savukārt piemērojamais ienākumu līmenis ģimenes dibināšanas gadījumā bija EUR 1 441,44 pēc nodokļiem mēnesī, ietverot atvaļinājuma pabalstu.

27. Noraidījumā tika izdarīta atsauce uz administratīvu apkārtrakstu, norādot, ka direktīvas 7. panta 1. punktā nav prasīts, lai dalībvalstis izvēlētos pārbaudi, pamatojoties uz sociālās palīdzības kritēriju, minimālo algu vai noteiktiem procentiem no minimālās algas. Dalībvalstīm piešķirtā rīcības brīvība ir izmantota *Vb* 2000 3. panta 22. punkta un 3. panta 74. punkta d) apakšpunktā. Lai gan direktīva bija piemērojama gan ģimenes atkalapvienošanās, gan arī ģimenes dibināšanas gadījumos, "pastāvīgā dzīvesvieta" izslēdza "ģimenes atkalapvienošanos" gadījumos, kad Nīderlandes pastāvīgais iedzīvotājs laulību noslēdzis atvaļinājuma laikā ārzemēs.

28. R. Šakrū apelācijas sūdzību par ministra lēmumiem noraidīja *Rechtbank's-Gravenhage* (Hāgas apgabaltiesa) tiesas sēdē Cēfenā [*Zutphen*] 2007. gada 15. oktobrī. Viņas vēlākā apelācijas sūdzība ir *Raad van State* izskatīšanā.

29. Viens no jautājumiem šajā tiesvedībā attiecas uz to, kā definējams ienākumu

6 — Šādas atļaujas esamība principā ir nosacījums, lai iesniegtu pieteikumu terminuzturēšanās atļaujas (uz noteiktu laiku) saņemšanai (skat. *Family reunification and family formation in the Netherlands during the period 2002–2006, European Migration Network,* 2007, 7. un 22. lpp.).

kritērijs. R. Šakrū neapstrīd, ka Direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts atļauj šādu kritēriju, taču pēc būtības apgalvo, ka tas neatļauj noteikt augstāku slieksni par to, kas tiek parasti lietots, lai noteiktu, kas ir nepieciešams, lai būtu vispārēji nepieciešamie izdevumi iztikas nodrošināšanai — proti, Nīderlandē ar likumu noteiktā minimālā alga attiecīgajai personu kategorijai un ģimenes situācijai, par kuru mazāki ienākumi dod personai tiesības uz vispārēju palīdzību. Tomēr iesniedzējtiesa paskaidro, ka dažādi vispārējās palīdzības veidi (vietējo nodokļu maksājumu atlaišana) pašvaldībās var tikt piešķirti ne tikai tiem, kuru ienākumi ir mazāki par minimālo algu, bet arī tiem, kuru ienākumi ir augstāki par minimālo mēnešalgu, taču kuri nespēj segt vispārējos izdevumus, kas radušies ārkārtas apstākļu dēļ. Šāda speciālā sociālā palīdzība tiek piešķirta mainīgā apmērā un to vispār vairs nevar saņemt, tiklīdz ienākumi sasniedz no 120 % līdz 130 % no minimālās algas. Līdz ar to jautājums ir par to, vai 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts atļauj dalībvalstij noteikt ienākumu slieksni tādā līmenī, kas izslēdz jebkādu iespēju izmantot šāda veida speciālo sociālo palīdzību.

30. Cits jautājums attiecas uz Nīderlandē noteikto nodalījumu starp ģimenes atkalapvienošanos un ģimenes dibināšanu. Slieksni, ko veido 120 % no minimālās algas, piemēro vienīgi pēdējā minētajā gadījumā. R. Šakrū ieskatā direktīvas 2. panta d) punkts izslēdz jebkādu nodalījumu, pamatojoties uz to, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc apgādnieka ierašanās attiecīgajā dalībvalstī. Savukārt ministrs apgalvo, ka šādu nodalījumu var noteikt bēgļu gadījumā (direktīvas 9. panta 2. punkts) un tas arī ir noteikts gadījumā, kad trešo valstu pilsoņi, kuri ir Kopienas ilgtermiņa iedzīvotāji, izmanto savas tiesības uzturēties otrā dalībvalstī[7].

31. *Raad van State* tādēļ ir uzdevusi Tiesai šādus jautājumus prejudiciālā nolēmuma sniegšanai:

"1) Vai [Direktīvas] 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā ietvertais formulējums "sociālās palīdzības sistēmas izmantošana" ir jāinterpretē tādējādi, ka šis noteikums atļauj dalībvalstij pieņemt tādu tiesisko regulējumu par ģimenes atkalapvienošanos, saskaņā ar kuru ģimenes atkalapvienošanās netiek atļauta apgādniekam, kurš ir pierādījis, ka viņam ir

7 — Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004 L 16, 44. lpp.) 16. panta 1. un 5. punkts atļauj šādai personai apvienoties ar viņa vai viņas ģimeni vienīgi tad, ja ģimene ir jau nodibināta pirmajā dalībvalstī.

stabili un pastāvīgi ienākumi, kas ir pietiekami, lai segtu vispārēji nepieciešamos iztikas izdevumus, bet kuram tā ienākumu apmēra dēļ ir tiesības izmantot speciālo sociālo palīdzību īpašu, individuāli noteiktu nepieciešamo iztikas izdevumu segšanai, no ienākumiem atkarīgus attiecīgo pašvaldību iestāžu atbrīvojumus no nodokļiem vai ienākumus veicinošus pasākumus iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem minimalās pašvaldību politikas ietvaros?

2) Vai [Direktīva] un it īpaši tās 2. panta d) punkts jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, piemērojot 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzēto prasību par ienākumiem, ir ietverts nodalījums atkarībā no tā, vai ģimenes attiecības ir radušās pirms vai pēc personas, kas uzturas dalībvalstī, ieceļošanas?"

32. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas R. Šakrū, Grieķijas un Nīderlandes valdības un Komisija. Tiesas sēdē 2009. gada 21. oktobrī mutvārdu paskaidrojumi tika iesniegti R. Šakrū, Nīderlandes valdības un Komisijas vārdā.

Vērtējums

Ievada piezīmes

33. Es atzīmēju, ka, kopš tika izdots rīkojums par prejudiciālā jautājuma uzdošanu, Šakrū kungs ir sasniedzis 65 gadu vecumu, līdz ar to nav piemērojams nekāds ienākumu slieksnis, izskatot pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos[8]. Taču pamata tiesvedība attiecas uz lēmumu, kas pieņemts laikā, kad [ienākumu] slieksnis bija piemērojams, un Tiesai nav iesniegtas nekādas norādes (pat pēc jautājuma tiesas sēdē), ka šo tiesvedību ietekmē apstākļu maiņa. Es tādēļ turpināšu, ievērojot to, ka attiecīgā sliekšņa piemērošana ir vēl aizvien nozīmīga strīda atrisināšanai.

34. Šīs tiesas divi jautājumi ir atsevišķi, bet savstarpēji saistīti. Lai arī šķiet, ka nav imperatīva iemesla tos apskatīt vienā secībā vai citā, es uzskatu, ka ir lietderīgāk apsvērt, pirmkārt, vai vajadzētu noteikt diferencētu ienākumu prasību, pirms pārbaudīt, kāds ienākuma līmenis varētu būt vajadzīgs. Tādējādi es sākšu ar otro jautājumu.

8 — Skat. iepriekš 19. punktu.

Otrais jautājums

kas nav atrunāts ar kādu speciālāku normu (tādu kā direktīvas 9. panta 2. punkts attiecībā uz bēgļiem).

35. Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai direktīvas 2. panta d) punkts, saskaņā ar kuru "ģimenes atkalapvienošanās" attiecas uz visām situācijām, kad apgādnieks apvienojas ar ģimenes locekli, neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc apgādnieka kļūšanas par konkrētās dalībvalsts pastāvīgo iedzīvotāju — liedz valsts normatīvajiem aktiem noteikt augstākas ienākumu prasības šajā lietā[9].

37. Taču Nīderlandes valdība apgalvo, ka 2. panta d) punkts *tieši* izslēdz šādu nodalījumu. Tas vienīgi definē vispārējo jēdzienu, neizslēdzot iespēju šī jēdziena ietvaros izdarīt tālākus apakšnodalījumus.

38. Mani šis arguments nepārliecina.

36. Frāze "neatkarīgi no tā, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc iedzīvotāja ieceļošanas šajā valstī", tieši neaplūko nodalījuma noteikšanu neatkarīgi no tā, kad radušās ģimenes attiecības. Patiesi, iespējams, visacīmredzamākā interpretācija, kā to būtībā norādījušas gan R. Šakrū, gan Grieķijas valdība un Komisija, ir, ka tas vēršas pret jebkuru sistemātisku nodalījumu, pamatojoties uz to,

39. Īpaši atsaucoties uz direktīvu, Tiesa savā pastāvīgajā judikatūrā ir atgādinājusi, ka vispārīgo principu, ko atzīst Kopienas tiesību sistēma, tostarp pamattiesību, aizsardzības prasības ir saistošas arī dalībvalstīm, ja tās īsteno Kopienu tiesisko regulējumu, un ka tādēļ to pienākums ir, ciktāl tas ir iespējams, piemērot šo tiesisko regulējumu, ievērojot minētās prasības[10].

9 — Var atzīmēt, ka 2. panta d) punktā paredzētā definīcija attiecas vienigi uz situācijām, kad ģimenes attiecības radušās, pirms ģimenes loceklis vēlas apvienoties ar apgādnieku, un Nīderlandes definīcija jēdzienam "ģimenes dibināšana" ir līdzīgi ierobežota. Neviena no tām neattiecas uz tāda trešās valsts pilsoņa situāciju, kurš vēlas ceļot uz dalībvalsti, lai tajā stātos laulībā ar apgādnieku. Komisijas sākotnējais priekšlikums Direktīvai (COM(1999) 638. lpp., galīgā redakcija) attiecās uz šādām situācijām (2. panta e) punkts, 12. un 25. lpp.). Tomēr 2001. gada janvārī vārdi "sastāv vai" tika svītroti no frāzes "lai dibinātu un saglabātu ģimeni" (Padomes 2001. gada 31. janvāra dokuments 5682/01).

10 — Tiesas 2006. gada 27. jūnija spriedums lietā C-540/03 Parlaments/Padome (Krājums, I-5769. lpp., 105. punkts).

40. Viens no šiem vispārējiem tiesību principiem ir vienlīdzīgas attieksmes vai nediskriminācijas princips, kas sistemātiski ir definēts kā pienākumu paredzošs, ka "līdzīgas situācijas nevar tikt kvalificētas atšķirīgi un dažādas situācijas savukārt nevar tikt aplūkotas vienādi, ja vien šādai pieejai nav objektīva pamata"[11].

41. Šajā kontekstā var šķist pārdroši apgalvot, ka atšķirība starp ģimenes attiecībām, kuras radušās pirms apgādnieka ierašanās dalībvalstī, un tām, kuras radušās vēlāk, nevar nekādā veidā izraisīt atšķirīgu attieksmi.

42. Tomēr, kā ir norādījusi Komisija, šķiet, ka nav pamata, kas varētu attaisnot augstāku ienākumu prasību vienā gadījumā nekā otrā. Summa, kas nepieciešama, lai nodrošinātu apgādnieka un viņa vai viņas ģimeni, neizmantojot sociālo palīdzību — kuru dalībvalstīm ļauj pieprasīt direktīvas 7. panta 1. daļas c) apakšpunkts, — var, protams, būt atkarīgs no dažādiem apstākļiem, tādiem kā ģimenes locekļu skaits un vecums, to vajadzībām pēc aprūpes un darbspējas. Tomēr, lai kāda būtu šī summa, tā parasti nevar būt atkarīga no tā, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc tam, kad apgādnieks kļuva par likumīgu pastāvīgo iedzīvotāju uzņemošajā valstī.

43. Līdz ar to, ja vienlīdzīgas attieksmes princips vai nediskriminācijas princips ir ievērots, īstenojot direktīvu, tāds nodalījums, kādu to ir noteikusi Nīderlandes valdība, ir izslēgts.

44. Nīderlandes valdība tomēr izvirza tālāku argumentu. Saskaņā ar to tās augstāku ienākumu prasība faktiski ir norma. 120 % no minimālās algas ir tas, kas pašlaik tiek pieprasīts, lai nodrošinātu ģimeni, neizmantojot sociālo palīdzību. Zemāka prasība ir šīs normas izņēmums. Tā ir labvēlīgāka norma, kas tieši atļauta direktīvas 3. panta 5. punktā, kura mērķis ir panākt atbilstību Nīderlandes starptautiskajām saistībām, it īpaši tiesībām uz ģimenes dzīves ievērošanu, kas atzītas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 8. pantā, un valdība uzskata, ka ģimenes,

11 — Skat. visnesenāk Tiesas 2009. gada 7. jūlija spriedumu lietā C-558/07 *S.P.M.C* u.c. (Krājums, I-5783.lpp., 74. punkts). Nediskriminācijas princips ir minēts arī direktīvas preambulas piektajā apsvērumā un tas veido daļu no dalībvalstu atzītās vērtību un principu sistēmas, kas minēta 11. apsvērumā.

kas jau ir nodibinātas, kad apgādnieks ierodas dalībvalstī, ir vairāk pelnījušas to ievērošanu nekā tās, kuras tiks nodibinātas.

45. Mani nepārliecina arī šis arguments.

46. Pirmkārt, lai gan tas ir valsts tiesību interpretācijas jautājums un līdz ar to jautājums Nīderlandes tiesām, šķiet, ka tas ir pretrunā pašu tiesību aktu vārdiskajam formulējumam. *VB* 2000 3. panta 22. punkta 1) apakšpunkts nosaka ienākumu slieksni. Augstākais ienākumu slieksnis, kas paredzēts 3. panta 22. punkta 2) apakšpunktā vienīgi attiecībā uz ģimenes dibināšanas gadījumiem, kā ir tieši norādīts, ir paredzēts, "atkāpjoties no 1. punkta". Es uzskatu, ka ir ļoti grūti šīs normas interpretēt tādējādi, ka tās paredz vispārēju slieksni 2. punktā un paredz izņēmumu 1. punktā.

47. Tomēr, ja kādas interpretācijas dīvainības dēļ tas tā izrādītos, es vēl arvien nepiekristu valdības argumentam. Dalībvalstis var piemērot labvēlīgākas normas kā tās, kuras prasa vai atļauj direktīva[12], bet, šādi rīkojoties, tām joprojām jāizpilda vienlīdzīgas attieksmes vai nediskriminācijas princips. Tā kā jautājums, vai ģimenes attiecības radās pirms vai pēc tam, kad apgādnieks kļuva par likumīgu pastāvīgo iedzīvotāju uzņemošajā valstī, nevar paredzēt objektīvu pamatu, lai piemērotu dažādus ienākumu līmeņus citādi salīdzināmās situācijās, nav nozīmes tam, vai augstākais slieksnis ir izņēmums vai princips.

48. Šis uzskats neietekmē citas atkāpes[13], ar kurām Nīderlandes valdība mēģina pamatot savu argumentu. Gan vecums, gan darba nespēja ir objektīvi apstākļi, kuri it īpaši var ietekmēt personas ienākumus un šādi var attaisnot jebkura ienākuma sliekšņa samazināšanu vai atcelšanu. Jebkāda sliekšņa neesamība, ja ģimenes locekļi piesakās, lai apvienotos ar bēgli triju mēnešu laikā pēc tam, kad viņam piešķirts bēgļa statuss, ne vien ir balstīts uz objektīvu pamatojumu (pamatotas bailes no vajāšanas, kas definē bēgļa statusu[14], it īpaši var būt attiecināmas uz visu tuvāko ģimeni un tādējādi ir par labu ģimenes apvienošanai, pirms bēglis var būt drošs par stabi-

12 — 3. panta 5. punkts; skat. iepriekš 5. punktu.

13 — Skat. iepriekš 19. punktu.

14 — Skat. Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, 2. panta c) apakšpunktu (OV 2004 L 304, 12. lpp.).

liem un regulāriem ienākumiem uzņemošajā valstī), bet to tieši prasa direktīvas 12. panta 1. punkts.

49. Tāpat šis uzskats neietekmē jebkādu sliekšņa adaptāciju, kas varētu būt izlemta, balstoties uz objektīviem apstākļiem individuālos gadījumos. Patiesi, gadījumos, kad tiek piemērota ienākumu prasība, direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts prasa, lai dalībvalstis vērtētu apgādnieka ienākumus no to rakstura un regularitātes viedokļa un atļautu ņemt vērā ģimenes locekļu skaitu. 17. pantā ir prasīts ņemt vērā dažādus individuālus apstākļus, pieņemot jebkādu nelabvēlīgu lēmumu attiecībā uz ģimenes atkalapvienošanos. Tādējādi Direktīva prasa katra pieteikuma individuālu vērtējumu, izslēdzot jebkāda abstrakta sliekšņa vispārēja veida piemērošanu, neņemot vērā lietas apstākļus[15].

50. Tālāk ir jāmin apgalvojums lēmumā, ar kuru noraidīts R. Šakrū pieteikums, ar kuru mēģināts pamatot nodalījumu starp ģimenes atkalapvienošanos un ģimenes dibināšanu, pamatojoties ar to, ka ir piemērojama mazāk labvēlīga attieksme gadījumos, kad Nīderlandes pastāvīgais iedzīvotājs stājas laulībā atvaļinājuma laikā ārvalstīs. Bet, pat pieļaujot iepriekš minēto kā pareizu premisu (iespējams balstoties uz to, ka tā izslēdz fiktīvas laulības), tāpat ir jābūt individuālam vērtējumam.

51. Es neredzu, ka varētu kādā veidā objektīvi sistemātiski nodalīt divus trešo valstu pilsoņus, kuri vēlas dzīvot dalībvalstī, lai strādātu un šeit veidotu ģimeni, no kuriem viens stājas laulībā pirms emigrēšanas, kamēr otrs veic iekrājumus, lai stātos laulībā, apmeklējot savu izcelsmes zemi. Atšķirība starp abiem varētu būt atkarīga, piemēram, vienīgi no līgavas vecāku vēlēšanās vai nevēlēšanās citādi pieņemt znotu, kas līdz šim nav bijis materiāli neatkarīgs.

52. Turklāt Nīderlandes valdība savos rakstveida apsvērumos tieši norāda — pat ja ģimenes attiecības radās pēc apgādnieka ierašanās un ienākumu kritērijs nav izpildīts, ģimenes locekļiem tiks piešķirtas uzturēšanās atļaujas, ja to prasa Eiropas Cilvēktiesību un

15 — Skat. arī direktīvas 6. pantu (iepriekš 7. punkts) un 16. pantu (11. punkts), no kuriem pēdējais izvirza prasību ņemt vērā ģimenes locekļu ienākumus, izskatot pieteikumu par uzturēšanās atļaujas pagarināšanu. Turklāt es atzīmēju, ka visi lietas dalībnieki, ietverot Nīderlandes valdību, piekrīt, ka Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantā ir prasīta katras lietas atsevišķa izvērtēšana.

pamatbrīvību konvencijas 8. pants, — liekot domāt, ka tiks veikti individuāli vērtējumi.

Pirmais jautājums

53. Šādi vērtējumi, liekas, var nodrošināt pienācīgu aizsardzību pret ļaunprātīgu imigrāciju, izmantojot fiktīvas laulības.

56. Ievērojot manu piedāvāto atbildi uz otro jautājumu, jebkurš pirmā jautājuma apsvērums ir jābalsta uz pieņēmumu, ka dalībvalsts piemēro vienu slieksni, kā rezultātā ģimenes atkalapvienošanās netiek atļauta apgādniekam, kurš ir pierādījis, ka viņam ir stabili un pastāvīgi ienākumi, kas ir pietiekami, lai segtu vispārēji nepieciešamos iztikas izdevumus, bet kuram tā ienākumu līmeņa dēļ ir tiesības izmantot speciālo sociālo palīdzību īpašu, individuāli noteiktu nepieciešamo iztikas izdevumu segšanai, no ienākumiem atkarīgus attiecīgo pašvaldību iestāžu atbrīvojumus no nodokļiem vai ienākumus veicinošos pasākumus iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem pašvaldības politikas ietvaros.

54. Tomēr Šakrū gandrīz 34 gadus ilgušo laulību (atbilstošajā laika periodā) nevar salīdzināt ar fiktīvām laulībām vai to, ko varētu dēvēt par "līgavas atvešanu pēc atvaļinājuma". Atsauce uz šo visai atšķirīgo situāciju lēmumā, ar kuru noraidīts R. Šakrū pieteikums, šķiet, norādām uz to, ka procedūra nav bijusi individuāls vērtējums, kāds prasīts gan direktīvā, gan arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 8. pantā.

57. Pirmkārt, man šķiet, ka direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts neliedz dalībvalstij noteikt konkrētu ienākumu slieksni, ja to var piemērot tādējādi, ka tiek ņemti vērā katra gadījuma individuālie apstākļi.

55. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka direktīva nepieļauj noteikt tādu nodalījumu kā šajā lietā apskatāmais, ciktāl tas nav balstīts uz jebkādu objektīvu apstākli, kas saistīts ar ienākumu līmeni, kas tiek prasīts, lai nodrošinātu apgādnieku un viņa vai viņas ģimeni, un ir piemērojams, neņemot vērā katra gadījuma apstākļus.

58. Otrkārt, direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka dalībvalstis "var ņemt vērā valsts minimālo algu un pensiju līmeni". Līdz ar to tā skaidri nepieprasa jebkādu slieksni noteikt 100 % apmērā (vai arī kādā citā procentu līmenī) no valsts minimālās

algas — vēl jo vairāk, ka tā patiešām to nevar atrunāt, jo septiņām dalībvalstīm nav valsts tiesību aktos noteiktas minimālās algas[16].

59. Turklāt kritērijs, ko var izmantot, ir tādu ienākumu kritērijs, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu atkalapvienoto ģimeni, neizmantojot sociālo palīdzību. Lai gan tur, kur pastāv valsts minimālā alga, tā varētu šķist noderīgs sākuma punkts šajā sakarā (jo viena no šādas algas funkcijām var būt, lai darba ņēmēju nepieciešamos iztikas izdevumus nodrošinātu darba devēji, nevis valsts), taču nevar pieņemt, ka tā atbilst ienākumu līmenim, no kura vairs nav pieejama sociālā palīdzība. Dažādu politisku un ekonomisku iemeslu dēļ tiesības saņemt sociālo palīdzību var beigties zemāk par minimālās algas slieksni vai turpināties, to pārsniedzot[17]. Tomēr ir skaidrs, ka 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts neļauj dalībvalstīm izvirzīt prasības augstākiem ienākumiem nekā tie, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ģimeni, neizmantojot sociālo palīdzību.

60. Savos apsvērumos R. Šakrū un Nīderlandes valdība ir apgalvojušas, ka "konkrētās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai" vajadzētu būt precīzāk definētai.

61. R. Šakrū norāda — tā kā 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā norādīts uz dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu un *valsts* minimālo algu un pensiju līmeni[18], tas neatļauj izmantot kritēriju, kas ir balstīts uz palīdzību, kura atšķiras katrā pašvaldībā, kā tas ir visu šajā lietā apskatāmo speciālās palīdzības veidu gadījumā.

62. Šis apgalvojums mani nepārliecina pilnībā.

16 — Austrijā, Kiprā, Dānijā (kam direktīva nav saistoša), Somijā, Vācijā, Itālijā un Zviedrijā nav ar likumu noteikta valsts minimālā alga: skat. *Minimum wages in January 2009*, Eurostat, Data in focus, 29/2009, 1. lpp.

17 — Patiesi, Nīderlandes valdība tiesas sēdē norādīja, ka valsts minimālā alga bija pietiekama, lai segtu ikdienas iztikas izdevumus, un ka speciālā sociālā palīdzība ir nepieciešams papildinājums, lai nodrošinātu minimālu dzīves standartu — apgalvojums, kas var šķist pārsteidzošs, ievērojot tās izvēli par minimālo algu kā ienākumu slieksni ģimenes atkalapvienošanās gadījumā, vēl jo vairāk, ja jāņem vērā, ka minimālā alga Nīderlandē ir otrā lielākā Eiropas Savienībā pirktspējas standartu izpratnē (skat. *Minimum wages in January 2009*, minēts 16. zemsvītras piezīmē, 3. lpp.).

18 — Līdzīgi Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (OV 2004 L 158, 77. lpp.) 7. panta 1. punktam un iepriekš Padomes 1990. gada 28. jūnija direktīvas 90/364/EEK par tiesībām uz pastāvīgu dzīvesvietu (OV 1990 L 180, 26. lpp.) 1. panta 1. punktam.

63. No vienas puses, lai gan "dalībvalsts" sociālās palīdzības sistēmas jēdziens, kā apgalvots, neietver tikai pašvaldību iniciatīvas, dažās dalībvalstīs ir federāla vai pusfederāla valdības iekārta, kurā atbildība par tādām jomām kā sociālā palīdzība var būt nodota reģionālajām vai tām līdzvērtīgām iestādēm. Šajā lietā sociālo palīdzību veidi, uz kuriem attiecas *Raad van State* jautājums, ir paredzēti valsts tiesību aktos, pat ja to detalizēta piemērošana ir pašvaldību kompetencē.

64. No otras puses, tiesas sēdē Nīderlandes valdība norādīja, ka 120 % slieksnis ir izvēlēts kā valsts vidusmērs, kuru pārsniedzot vairs nebija iespējams pieprasīt speciālo sociālo palīdzību, bet ka šīs tiesības faktiski varēja beigties atkarībā no atbildīgās pašvaldības ar 110 % vai no 130 % no minimālās algas. Līdz ar to vienotais 120 % slieksnis, šķiet, izslēgs noteiktu ģimeņu atkalapvienošanos, ja nav tiesību uz speciālo sociālo palīdzību, un to atļaus noteiktām ģimenēm, kurām šādas tiesības ir. Tas neliekas atbilstoši direktīvas 7. panta 1. daļas c) apakšpunktam vai nepieciešamībai veikt individuālu vērtējumu.

65. Nīderlandes valdība savukārt uzskata, ka direktīva ievēro palīdzību veidu un līmeņu dažādību dažādās dalībvalstīs, taču ka šādas vadlīnijas tomēr ir iespējams atvasināt no Tiesas judikatūras par nodalījumu starp "sociālo pabalstu" un "sociālo palīdzību" Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 kontekstā[19].

66. Šis ierosinājums *prima facie* šķiet saprātīgs, lai gan, kā tiesas sēdē norādīja Komisija, pamatojums nodalījumam Regulas Nr. 1408/71 (kas attiecas uz pabalstu eksportējamību) kontekstā var nebūt pārnesams uz citiem kontekstiem. Taču, manuprāt, Tiesai nav nepieciešams pieņemt noteiktu nostāju, jo nav apstrīdēts — un liekas, to arī nevar apstrīdēt, — ka *Raad van States* jautājumā norādītie pasākumi patiešām ir sociālā palīdzība direktīvas izpratnē.

67. Manuprāt, daudz nozīmīgāks ir apstāklis, ka konkrētie palīdzību veidi ir pieejami tikai ārkārtas apstākļos. Pat ja pastāv vienprātība, tie var būt pieejami tiem, kuru ienākumi ir

19 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV 1971 (II), L 149, 2. lpp.) ar grozījumiem. Skat. It īpaši Tiesas 1992. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-78/91 *Hughes* (*Recueil,* I-4839. lpp., 17. un 18. punkts).

starp 100 % un 120 % no minimālās algas, ir arī skaidrs, ka tie nav pieejami visām šādām personām. Patiesi, vārda "ārkārtas" izmantošana tiesību aktos noteikti nozīmē, ka tie ir pieejami vienīgi mazākajai daļai no konkrētās sabiedrības, un arī tad vienīgi uz laiku.

68. Tiesas sēdē Nīderlandes valdība norādīja, ka kopējie speciālās sociālās palīdzības izdevumi 2007. gadā bija EUR 243 miljoni ar vidējo maksājumu EUR 150 apmērā par katru [sociālās palīdzības] maksājumu. Ja katrs maksājums būtu veikts citai personai, tad tie kopā aptvertu vienu desmito daļu Nīderlandes iedzīvotāju, lai gan ir skaidrs, ka ikgadējais EUR 150 maksājums nav saistīts ar ikgadējo neto ienākumu atšķirību starp 100 % un 120 % no minimālās algas, kas, ņemot vērā valsts tiesas iesniegtos aprēķinus, būtu tikai nedaudz vairāk par EUR 2 800 lietas faktisko apstākļu laikā. Protams, Tiesai ir neiespējami veikt kādus noteiktus secinājumus no šādiem skaitļiem, bet tas varētu šķist iespējams, ka faktiski vairumu maksājumu saņēma daudz mazāks cilvēku skaits, no kuriem ievērojama daļa varētu saņemt mazāk nekā valsts minimālo algu.

69. Lai arī kāda būtu patiesība, man šķiet, ka valdības aprēķini nepamato tās apgalvojumu, ka vienotais ienākuma slieksnis 120 % no valsts minimālās algas ir nepieciešams, lai ģimenes atkalapvienošanās neizraisītu "sociālās palīdzības sistēmas izmantošanu" — apgalvojums, kas tāpat neatbilst pašas valdības apgalvojumam, kas arī tika teikts tiesas sēdē, proti, ka ieteikumi piešķirt speciālo sociālo palīdzību tika vērtēti katrā gadījumā atsevišķi.

70. Ievērojot nepieciešamību vērtēt katru gadījumu atsevišķi, kas atrodams visā direktīvā, man šķiet, ka tikai iespēja spēt pieprasīt konkrētus sociālās palīdzības veidus ārkārtas apstākļos (kas paši tiktu vērtēti katrā gadījumā atsevišķi) nevar būt pamats, lai sistemātiski noraidītu pieteikumu par ģimenes atkalapvienošanos. Tas ir pretēji ienākumu līmeņiem, kas nozīmē, ka persona vai ģimene automātiski saņems sociālo palīdzību, — situācija, kura skaidri ietilpst direktīvas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas jomā.

71. Es tāpēc uzskatu, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka direktīva neatļauj ienākumu prasību noteikt tādā veidā, kāds tiek apskatīts šajā lietā.

Secinājums

72. Ņemot vērā visus iepriekšminētos apsvērumus, es ierosinu Tiesu uz *Raad van State* uzdotajiem jautājumiem sniegt šādas atbildes:

"1) Padomes 2003. gada 22. septembra Direktīvas Nr. 2003/86/EK par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos 2. panta d) punkts kopsakarā ar 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu izslēdz tādus valsts tiesību aktus, kurus, piemērojot ienākuma prasību atbilstoši 7. panta 1. punkta c) apakšpunktam, rada nodalījumu atkarībā no tā, vai ģimenes attiecības radušās pirms vai pēc pastāvīgā iedzīvotāja ierašanās dalībvalstī, ciktāl šāds nodalījums nav balstīts uz kādu objektīvu apstākli, kas saistīts ar nepieciešamajiem ienākumiem, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu apgādnieka un viņa vai viņas ģimeni, un ir piemērojams, neņemot vērā katras lietas apstākļus;

2) Padomes Direktīvas Nr. 2003/86 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts neatļauj dalībvalstij noteikt ienākumu prasību, kas izraisa sistemātisku pieteikuma par ģimenes atkalapvienošanās noraidīšanu gadījumos, kad atkalapvienotajai ģimenei nevarētu būt automātiskas tiesības uz sociālo palīdzību, bet tikai potenciālas tiesības ārkārtas apstākļos."